

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

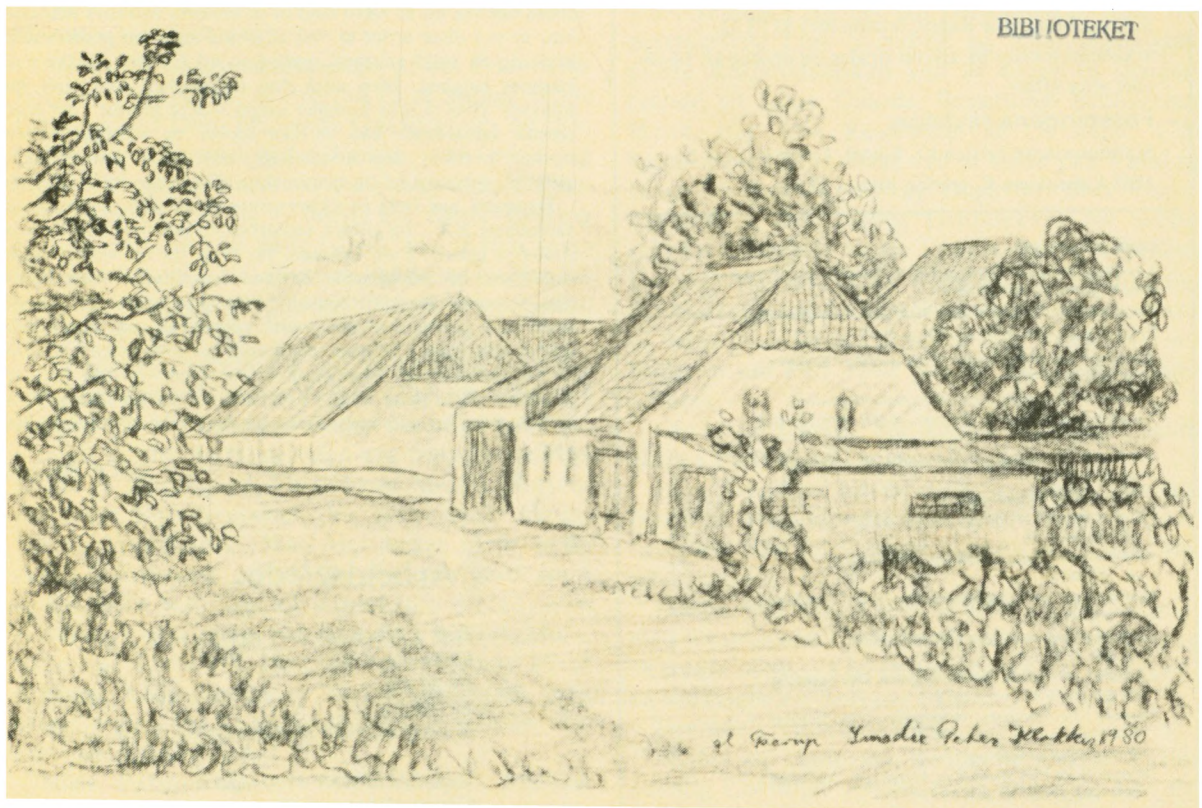

Februar 1981

Lær af fortiden - Lev i nutiden
Virk for fremtiden

Nr. 230 - 39. årgang

Den gamle Smedie

Taarup gamle Smedie på Hindsholm. På baggrund af den gamle smed Larsens dygtighed udviklede sig siden den lands- og verdenskendte virksomhed »Maskinfabriken Taarup« i Kerteminde. Tegning af maleren Peter Klokke.

**Medlemsblad for
Dansk Slægtsgaardsforening**
oprettet 5. juli 1941

Redaktion:

Hans Hviid, Fåredammen 11, 5300 Kerteminde
telefon (09) 32 14 61

Kasserer, sekretær og annonceekspedition:

Fru Inger Hansen, Bjerggaardsvænget 9, 2840 Holte,
telefon (02) 80 25 37. Postgiro nr. 8 08 31 42

Slægtsgaardsarkivet:

Adresse: H. C. Andersens Boulevard 4
(2. sal t.v.), 1553 København V, telefon (01) 11 67 20
Arkivar Margrethe Ransy, telefon (01) 37 73 22,
arkivaren træffes på arkivet tirsdag og onsdag kl. 14-16
eller efter aftale.

Foreningens revision:

Statsautoriseret revisor Kr. Foged, Frederiksgade 1,
1265 København K, telefon (01) 11 77 88.

LANDSSTYRELSEN:

LANDSFORMAND: Gårdejer Jens P. Petersen, (R), Thyrasvej 7,
4100 Ringsted, tlf. (03) 61 00 23.

Næstformand: Gårdejer Holger Buch Juul, Jærgergaarden,
Høllundvej 6, 7100 Vejle, tlf. (05) 86 50 21.

Gårdejer Peder Møller Frifelt, Frifeltgaard, 6870 Ølgod,
tlf. (05) 24 30 87.

Ovennævnte tre udgør bestyrelsens forretningsudvalg.

Gårdejer Jørgen Skoven, »Skoven«, Asdal, 9950 Hirtshals,
tlf. (08) 97 11 66.

Proprietær Bent Bjergskov, Rosenlund, 5350 Rynkeby,
tlf. (09) 39 13 17.

Formand for bladudvalget.

Gårdejer Børge K. Fjordside, Skalsstrup, 7570 Vemb,
tlf. (07) 88 40 94.

Gårdejer Jens Bligaard, Oddense, 7861 Balling,
tlf. (07) 5810 11.

Gårdejer Poul Ipsen, Paradisgaarden, Ibsker, 3740 Svaneke,
tlf. (03) 99 65 35.

Gårdejer N. Sehested, Holmstol, 8883 Gjern,
tlf. (06) 87 50 19.

Gårdejer Chr. Thyboe, Kirkemosegaard, 8991 Spentrup,
tlf. (06) 47 70 87.

Gårdejer Vagn Mathiasen, Munkhøjgaard, Borsholmvej 11,
3100 Hornbæk, tlf. (03) 24 00 05.

Formand for arkivudvalget.

Gårdejer Frede Falk Rasmussen, Vestervang - Marrebæk,
4873 Væggerløse, tlf. (03) 87 73 57.

Gårdejer Thomas Dahlmann, Vandlingvej 122, Vandling,
6100 Haderslev, tlf. (04) 52 36 97.

Gårdejer Carl Martin Christensen, Badstrupvej 39, Badstrup,
5484 Uggerslev, tlf. (09) 85 11 74.

Gårdejer Lars Andersen, Arnøje,
4660 Store Heddinge, tlf. (03) 70 10 64.

Den nye kommissær

Der er megen grund til at lykønske landbrugskommissær Poul Dalsager med den nye stilling, og at ønske ham alt godt under de kommende vigtige drøftelser. Landbrugets altafgørende betydning for de vestlige landes forsyninger og deres hjælpemuligheder i en krisetid, hvor apellen kommer fra både nationale instancer der mangler valutatilførsler for at kunne klare køb af mange forskellige råstoffer m.v. og fra de nødlidende og sultende skarer i ødelagte lande og lejre, gør en stor og rentabel landbrugsproduktion nødvendig. Landbrugets produktion og export er dækkende for import og for mæthed og altså i national og international målestok en faktor der holder liv i opbyggende bestræbelser. Derfor må Europa anstrenge sig ved også at producere levnedsmidler, og at udvide adgangen til en bedre fortjeneste, så landbofolket fra nord til syd får lyst til at passe bedriften i det daglige og kræfter til at udvide og forske, så stadig flere bliver optaget af en landmandsgerning. Hertil må nationale anstrengelser give sig til kende, men jo også i høj grad i det overnationale forum må findes de hjerner, der både kan skubbe særinteresser til side, og fremme overblikket, så vilkårene bliver tålelige og efterhånden mere stabile og klart overskuelige. Det må meget håbes, at den danske kommissær besidder både viden og alsidighed, så hans gennemslagskraft via forhandlinger bliver direkte kendelig. Han bør kridte skoene godt og være den på en gang tålmodige og målbevidste tjener, der handler i europæisk ånd. Budskaberne fra Bruxelles bør fra nu af være med til at befæste folkernes antagelse om, at vi i disse årtier er ved at grundlægge en produktionskraft og en solid velstand, opbygget ud fra en - måske - tilkæmpet enighed. Men altså dog en enighed som viser lyspunkter. Hvis vi ikke kommer meget videre snarest i det europæiske samarbejde kan vi ikke hævde og udbygge vestens styrke, hverken forsvarsmæssigt eller som handelsfaktor overfor stormægtige og hensynsløse diktaturer og oliefyrster.

Danmark bør være en sikker støtte for et stadigt udviklet og fasttømret E.F., og tilføre samarbejdet sine visioner og konstruktive planer. Poul Dalsager får brug for sin vendsysselske stædighed og sideløbende hermed for danske fornuftreaktioner parret med europæisk viljestyrke som den kendes reaktioner parret med europæisk viljestyrke som den kendes ud fra erfaringer i 70'erne, der kaster lys over vejen i 80'erne. Vi må ville fortsat. Danskeren er europæer og ikke bare fra Norden. Måtte dette kunne overføres og ses på Dalsager. Så vil han blive en god kommissær og hvis ikke er returbilletten klar.

Jens P. Petersen.

Arbeidsglede

*Tenk å få stå opp hver dag.
Vaske seg
kle på seg
ete frokost
og gå til arbeidet med nypussede tenner.*

*Tenk å få arbeide hver dag.
Kjenne gleden ved det
kjenne slitet
medgangen
og motgangen.*

*Hver dag få stå opp og arbeide.
Bare tanken gjør meg glad.*

Inger Hjelpstein.

Slægtsgårdsbønder på træhesten

Gdr. Poul Vagn Larsen, Helsingøe fortsætter sin interessante beretning om de gamle i slægten:

I regnskabet for Københavns Distrikts Ryttergods 1757 findes en liste fra sessionen, hvor der står:

»Lars Svendsen Landsoldat begærer Peder Christiansens formedels Vanmagt afhændede Gaard Nr. 10«.

Det var gården Nordtoft i Farum, som Lars Svendsen fik i fæste, og siden da er gården gået i arv til en søn, indtil kommunen købte den i 1950.

Men inden Lars Svendsen blev gårdmand, måtte han ride træhesten tillige med sin gode ven Niels Rasmussen, der kort efter blev hans svoger.

Også Niels Rasmussen grundede en slægtsgård. Der blev noteret i 1755:

»Niels Rasmussen Landsoldat af det Friderichsborgske Compagnie er overtalt til at antage Jeppe Hansens ved Dom fradømte Gaard under Nr. 9«.

Det var Gammelgård i Farum, han gik i lag med. Niels Rasmussen var da blevet viet til Ellen Svendsdatter. De fik 6 børn. En datter overtog gården, men da hun døde i 1842, havde hun hverken børn, søskende eller søskendebørn. Hendes mand arvede, og gården gik fortsat i arv, indtil den blev solgt i 1919.

De to ungersvende fik tidligt lært at klare sig selv. Lars Svendsen var født i 1730 på Solvang i Farum. Han var knapt 3 år, da faderen døde, efter at gården kort forinden var frataget ham på grund af svagelighed. Farfaderen Anders Mortensen, som Lars Svendsen dog ikke havde kendt, var en brav bonde. Han blev brugt til at sætte skik på forsømte gårde. Da den 4de gård var i orden, blev han valgt til sognefoged i 1721, men skrivning og regning var ikke det, Anders Mortense var bedst til. Han fik en svigersøn til at overtage både gården og fogedbestillingen, men svigersønnen var knap så energisk, han blev frataget gården ved dom i 1731.

Niels Rasmussen var husmandssøn. Faderen blev i 1737 indsat på gård nr. 14 i Farum - Gede-vasegård, som da var i en meget slet forfatning. Fire år efter blev han drevet ud igen ved dom.

Både Lars Svendsen og Niels Rasmussen var som nævnt blevet taget til soldat, men de var samtidig tjenestekarle, og de var med blandt dem, der »Paa et ved Københavns Districts Birketing d.

7. og 14. Januar 1754 holdte Politi Forhør over adskillige af Farums Bønder, som sidstafvigte 2den og 3die Søndag i Advent haver været forsamlede udi Farum Kroe ved Drik og Fylder, og derved ei alene forsømt Guds Huus, men endog overtraadt Sabbats Forordningen af 12. Marts 1735«.

Det var på den tid, bøndernes fremtid så aller mest håbløs ud, mange søgte trøst på kroer. En del bønder blev denne gang idømt »Mulct 4 Skilling Danske«. Derefter fortsætter retsprotokollen:

»Og som den udi Forhøret ommeldte Christian Jensen af bemeldte Farum for det af ham paa 2den Søndag i Advent udi Drukkenskab med Tienestekarlene Lars Svendsen og Niels Rasmussen gjorde Kiøbmandsskab ved at sælge til dennem tvende til hans Gaards Besætning henhørende Heste, iflg. min Resolution af 13. decb. 1753 haver udstaaet sin Straf ved at sidde paa Vand og Brød i tvende Nætter og Dage udi Blaa Taarn, saa skal og disse tvende Tienestekarle for Sabbats Overtrædelse betale Enhver for sig 4 Skilling Danske, og for deres u-lovlige og dumdristige Foretagende udi det omtalte Heste-Kiøbmandskab til velfortjent Straf Enhver at ride Træhesten ved Ballerup udi Een Time paa en Tiid, naar Tinget holdes«.

Christian Jensen, der kom i Blå Tårn, havde gården Palholm i Farum.

Lars Svendsen havde også en søster, der hed Ingefred. Hun var gift med Jens Olsen på Gede-vasegård. Det blev ingen slægtsgård. Deres søn solgte gården i 1779.

Denne Jens Olsen blev straffet i 1760 sammen med førstnævnte Christian Jensen på Palholm og en tredie bonde - Ole Pedersen, der var den første på slægtsgården Solvang i Farum.

Der står i retsprotokollen:

»Siden de benævnte trende Bønder af Farum navnlig Christian Jensen, Jens Olsen og Ole Pedersen haver sniget sig bort fra den, for hvilke de ved sidste Konge Reise skulde kiøre, saa skal de, andre til Exempel og dem selv til Straf, bære den spanske Kappe hver 2 Timer ved Tinghuset paa en Dag, naar Tinget holdes«.

Både Jens Olsen og Ole Pedersen var omkring 50 år.

Christian Jensen på Paltholm var noget yngre. Han måtte afstå gården i 1765, »formedels Vanmagt«.

Den nye fæster, Rasmus Nielsen, var en broder til den kendte sognefoged Lars Nielsen i Stavns-holt.

Rasmus Nielsen fik skøde på gården året efter, og siden er Paltholm gået i arv indtil kommunen købte gården i 1963. Før Rasmus Nielsen fik gården, havde det formet sig sådan, at der ikke var født børn på Paltholm i mere end 100 år.

I 1772 blev det forlangt, at alle bønderne i

Farum skulle ride træhesten, fordi de havde for-sømt hoveriet.

Kort efter Struensens arrestation blev bønderne i Farum tilsagt at køre fra Sophienberg til Køben-havn, men de udeblev alle. Ved forhøret blev det oplyst, at de ikke kunne komme frem for sne.

Den 1. marts blev de tilsagt igen. Da var det tøj. Vognhjulene sank dybt i mudderet. Nogle af bøn-derne vendte om for at skåne de stakkels heste. De måtte køre turen ugen efter.

Povl Vang Larsen.

Påskeæggets historie

Forfatteren L. Th. Sand fortæller i tidsskriftet »Tiden« - april 1912 om »Påskeægget og dets historie«.

Det er underligt, at der er så få folkeskikke, der knytter sig til påsken, Grunden dertil er vel nær-mest den at påsken ikke er nogen glædesfest og således kræver menneskets alvor fremfor glæde. De folkeskikke, der er kan ikke sættes ved siden af de, der er til vore andre højttider, selv om den mest udbredte skik at give og lave påskeæg er meget ejendommelig. Den har en meget vid ud-bredelse, lige fra Egypten mod syd, Skandinavien mod nord, England mod vest og Persien og Si-birien mod øst, og dens historie giver et ret interessant indblik i gammel folketro.

Her i norden har man brugt at skrive rim og til-egnelser på æggene til dem, man gav dem, og en-hver måtte da læse højt, hvad der stod på hans æg, inden han slog hul; nu bruges dette ikke, man farver for det meste æggene røde ved hjælp af lette midler som rødbedesaft, anilin o.fl. Over hele Norden er skikken udbredt med undtagelse af Island. Dette tyder jo på, at den er indvandret sydfra, hvilket også er mest antageligt. I de sla-viske lande og da i særlig grad mellemeuropa har denne skik haft større betydning end andet steds — derfra har man også de smukkeste udførte æg — for en del år tilbage holdets der i Polen en udstilling af påskeæg, hvilket selvfølgelig vakte umådelig opsigt, og i Wien findes et folkemu-seum, der allerede alene ejer ca. 1000 æg. Hos polakkerne udgør æggene den vigtigste del af påskemåltiderne, og det er der gammel skik, at enhver godsejer anden påskedag byder sine besøg-ende et hårdkogt æg. Gæsten piller det og deler det med værten, eller det bliver skåret i fle stykker, så hver får sit. I græskkatolske som Rusland og Grækenland ledsages æggene med den sædvanlige påskehilsen: Kristus er opstanden,

hvorpå modtageren svarer: Ja, han er visselig opstanden, eller man indridser begyndelsesbogsta-verne til denne hilsen på æggene. I Schweiz og Tyskland fortæller man børnene, at det er gøgen eller hyppigere påskeharen, der kommer med æg-gene, og noget lignende finder man også i Fran-kring, Italien, ja endog i Tunis; derimod er det i Syd-Rusland ænderne, der er ophav for æggenes tilvejebringelse. I Belgien har man en højst ejen-dommelig forklaring: Når kirkeklokkerne har tiet under fasten og kommer hjem fra Rom, er det dem, der medbringer æggene, og når de begynder at lyde, styrter børnene ud i haven for at finde dem, som klokkerne har ladet falde. Her i landet gik børnene i ældre tider rundt og sang for æg. På Sjælland sang de:

Else, Belse Fibelskæg
gik omkring og sang for æg,
et andæg,
et mandæg
et dueæg
et frueæg
et hesteæg og et præsteæg,
en gammel mand med et gråt skæg
jeg takker for et æg.

I Sønderjylland sang de:

Naldkong å Florskeg (Flødeskæg)

Naldkong aa Florskeg (Flødeskæg)
æ gik rundt aa saanked Ek,
jo mer' æ saanked, jo fler æ fek,
halleuja, mit Paask-ek.

Til påskeægene knytter sig den skik at lege med dem, således hører man fra Tyskland, Skåne og på Sjælland var denne skik meget gængs for ca. 50 år siden. Legen består deri, at man lod æggene rulle nedad et skråplan, stødte to æg sammen, tilhørte de begge den der først havde trillet sit æg.

Hvad hidtil er fortalt om påskeæg, har intet at gøre med kristendommen, da der egentlig talt intet har været hverken for eller imod den, men når det berettes, at man i Bosnien bringer æg ud på gravene til de hensovende, som man tror lever og bor på gravene og derfor bringer dem næring, så viser det sig dog alligevel, at denne skik stammer fra hedensk grund, idet både oldgrækerne og gammelromerne har brugt den, hvad man kan se deraf, at man i deres grave har Andre steder var det såmanden, der åd ægget eller tillagt overtro, har været såre almindelig. I Tyskland har det været brugt at nedgrave æg i hjørnerne af ager og eng, for det sikrede ejeren en god høst og bevarede afgrøden mod mus, rotter og andre skadelige dyr, eller på hjørnerne af en græsmark, så skete der intet ondt i hjorden. Andre steder var det såmanden, der åd ægget eller blandede knuste æggeskaller i udsæden; begge dele skærmede mod hagl og sikrede god høst.

Påskeægget kunne også bruges som varsel. I Sverige brugte man at gemme et æg fra påske til påske; var ægget fuldt blev man rig, og var det tomt, blev man fattig. Æg, der var lagt skærtorsdag eller Langfredag, tillagdes særlig kraft. Kastedes et sådant ind i en brændende bygning,

virkede det bedre end den bedste ildslukningsbombe, og havde man en i lommen, kunne man i kirken se, hvor heksene sad. Her i landet skulle det være et hønnikeæg, d.v.s. det første æg af en høne; men så kunne man også se heksen sidde med mælkefade på hovedet.

Med alt det, der er fremført, er man i stand til at kunne vurdere de mange forklaringer af denne skik på rette måde. Nogle påstår således, at det er til minde om Kristi Blod, at man farver æggene røde; men dette kan næppe være oprindeligt. Om påskeæg findes også en gammel, smuk legende: Da Jesus var dømt til døden, ville hans moder prøve at få ham fri. Hun forgyldte nogle æg, tog en meget smuk høne og gik til Pilatus dermed. Hun faldt på sine knæ og bad for sin søn; men Pilatus svarede: »Græd ikke, din søn er lige bleven pint til døde, hans lidelser er ophørt«. Guds Moder sank da afmægtig om på gulvet, og alle æggene trillede - ud i verden.

At give den rette forklaring med bestemthed, er der ingen, der kan; men den, der kræver mest tiltro, er denne, at hønsene just ved påsketid begynder at lægge æg, hvorfor man har overflod af dem, så man endog kan - lege med dem. Alligevel beretter denne forklaring intet om de tanker, der er bleven tillagt æggene; men her er ingen bedre forklaring derfor end den folkelige brug deraf; idet ægget som det særdeles avlekræftige kunne være tjenligt som forfremmelse til frugtbarhed og lykke.

L. Th. Sand.

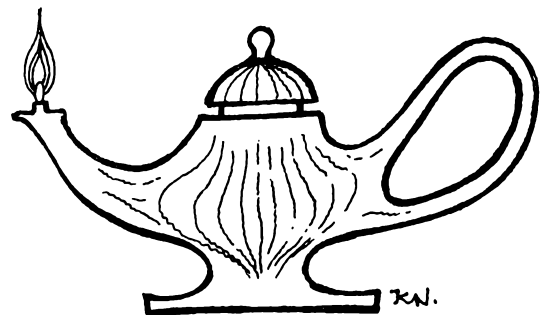
Eftermæle

Det hændte for mange år siden i den lille fynske købstad. - Byens gamle fine læge var død og blev begravet med alle hædersbevisninger. Fra en af de omliggende herregårde blev der skænket en stor smuk sten til graven, og familien fik en lokal kunstner - god ven af huset - til at tegne stenens udsmykning, som øverst blev en olielampe, siden navnet og underst lægesymbolet: Æskulapslangen.

Kort efter besøgte en søn sin faders grav og oplevede følgende samtale.

To ældre koner betragtede stenen, hvorpå den ene siger: Ja, han va' ein dejlig man, dei gamle dovter. - Den anden: Ja, det va' ha', men je ka' nutte reiti forstå, han va' datte så'ern gla' for ma'. - Den første: Va' mener du? - Jow, va' ska' ha' me' dein sovsekande deroppe.

Sønnen sneg sig stille bort med et smil - Hans asketiske fader havde fået endnu et smukt - omend særpræget - eftermæle.

Vejrforhold og høst

Lokalhistorisk Arkiv for Herfølge-Sædder Sogne har sendt følgende dagbog skrevet af Hans Olsen, Enderslev.

Hans Olsen, der har ført dagbogen, er født i Hyllestettehuset, Enderslev sogn, (ejendommen hørte under Vallø Stift) - og voksende op i et hjem, hvor datidens bedste bøger fandtes, og som ung holdt han avis sammen med sognets præst.

Han var alm. husmand, brøndgraver og meget andet - men hans viden og faste meninger blev brugt i mange forskellige offentlige hverv, Sogne_rådsformand og sognefoged gennem mange år. Han var højremand, men tog skarp afstand fra de provisoriske finanslove.

H. O. levede fra 1819 - 1899, og dagbogen er ført fra 1849 til 1889.

Edv. Jensen.

Vinteren 1854 og 55 var meget strenge. Bælter og sunde var tillagt med is, og da fødemidlerne var dyre, havde arbejdsklassen nød med at klare sig igennem.

Året 1857 var et meget tørt år, med undtagelse af nogle tordenbyger, faldt der ikke synderlig regn hele året, hvorfor høsten i dette år var knap, om efteråret blev foretaget meget arbejde for at tilvejebringe vand ved brøndenes boring, hvorved jeg havde megen beskæftigelse ved vandingers rensning.

Sommeren 1858, var også et tørt år, og vandmangelen var endnu mere følelig end det foregående år, men høsten var ret god, da det var gunstig vejr i den tid, at sæden skulle gro.

Sommeren 1859 var også tør. Det var det tredje tørre år i rækken, jeg havde dette efterår meget arbejde med at grave brønde, navnlig ved Gissel-feld Kloster.

De første måneder af året 1860 bødede på vandmangelen, der faldt ikke megen sne, men en del regn, som indvirkede gavnlige på brønde og vandsteder, så vandmangelen er hævet.

Således, som året begyndte, endte det, det var et ualmindeligt vadt år. Høsten var desuagtet meget god, og mere sæd er ikke høstet i mange år, høet blev bjerget, da der indtraf stadigt vejr i høsttiden, med sædhøsten så det derimod meget misligt ud, i 3 uger fra den tid, rughøsten var begyndt, styrtede regnen næsten daglig ned i strømme, og bekymringen blandt bondestanden

var meget stor, men da nøden var på sit højeste, gik det som det plejer, os. Da kom hjælpen, vi fik 10 dages udmærket høstvejr, og sæden, som for størstedelen var omhugget under det slette vejr, blev på lidt nær bjerget i en tør og god tilstand, efter disse 10 dages forløb begyndte det urolige vejr igen, og det holdt hårdt med at få pløjet jorden og lagt vintersæden, hvilket sidste skete meget ufuldkomment, og mange fik slet ikke sået, uagtet således året 1860 frembød mange vanskeligheder for bondestanden kan det dog kaldes eet af de bedste, vi i mange år har haft, især da sædpriserne var høje. Hveden kostede i september måned 12 rigsdaler sølv pr. td. og vedblev til årets slutning at holde sig i 9 a 10 rdl. pr. td.

Vinteren begyndte tidlig, i december faldt megen sne, søndagen den 29de december måtte vejene første gang kastes da sneen adskillige steder lå 1 a 2 alen høi, i julen var det udmærket slædeføre, som blev godt udnyttet.

Vinteren 1865 var meget streng og langvarig. Den i store mængde faldne sne, voldte folk meget arbejde.

Sommeren 1865 var tør, der høstedes meget knapt foder, men her på egnen kunne de fleste dog slå sig igennem, andre steder var det knappe. Om vinteren og henad foråret kostede 1 lispund hø i København 3 Mark, og 1 lispund halm 1 Mark og 12 Skilling.

Vinteren til 1866 var usædvanlig mild, der faldt slet ingen sne, og hele året 1866 var et gunstigt år, der høstedes godt, og sædpriserne var høje, 1 tdr. hvede kostede på sidstningen af året 11 Rdl., 1 td. Byg 7 Rdl.

Det blev et meget sildigt forår 1867. Til 1ste maj var kun sået meget lidt. Den 13ende maj var det uvejr med sne, storm og frost, som ingen nulevende mennesker kan mindes før denne årstid.

Året 1868 var et meget tørt år. Siden 1826 har det ikke været så tørt her i landet, der faldt ikke uden enkelte regnbyger fra begyndelsen af maj til slutningen af august, da dette blev skrevet.

Sæden her på egnen fyldte kun lidt, men den var god i kiærnen.

Vi fik indhøstet den 8de august. Der var megen frugt dette år, så et lispund kirsebær kostede kun én Mark.

Vinteren 1868-69 var meget mild, det var meget lidt frost, og der faldt slet ingen sne. Det blev tidlig forår, der blev begyndt at så i marts, og de fleste steder var der tilsået henimod slutningen af april.

Sædprisen, som i begyndelsen af året var meget høje, en tdr. byg kostede 8 Rdl. og derover, dalede henimod foråret, kapitaltaksten var 7½ Rdl. for byg. Jeg svarede af de 10 tdr. land i Præstemarken 230 Rdl.

Vinteren begyndte tidlige i 1871. I december måned kunne man allerede køre i slæde.

Foråret 1872 var ualmindelig vådt, der begyndtes at så i marts måned, men såningen blev mange steder ikke endt førend i maj.

Det blev alligevel et godt år. Det er mange år siden, der høstedes en sådan mængde græs, mange bønder høstede 100 læs.

For rodfrugterne var sommeren også gunstig, jeg tænker vi får over 100 tdr. runkelroer og gulerødder.

Der er høje priser på alle levnedsmidler, ligesom kreaturerne er meget dyre. Det er ikke ualmindeligt, at en god hest betales med 500 Rdl. og en ko med 1 til 200 Rdl.

Året 1874 var et tørt år. Sæden fyldte kun lidt, men den blev høstet godt, og priserne var gode for landmanden. Kun hveden er lav i pris, den koster imellem 8 og 9 Rdl. Det var et godt år for frugt, jeg solgte æbler for 100 Rdl.

Vinteren holdt længe ud i 1875. Søndagen før påske, da dette blev skrevet, var det et meget hårdt frost. Den 1ste januar 1875, indførtes det nye møntsystem her i landet, nemlig kroner og øre i stedet for Rdl., Mark og Skilling. Det voldte lidt bryderier fra først af, med beregningen, men når man først bliver vant til det, vil det nok gå bedre.

Høsten i 1879 begyndte på grund af det, i den sidste tid våde og kolde vejr. Der kom ikke ret megen sæd ind i august måned, men da bedredes vejret. Der er god kerne i sæden.

Vinteren 1879-80 var meget tør, der faldt ingen sne, og meget ubetydelig regn, medens vi derimod i november og december måneder havde en meget hård frost. Jorden var som følge deraf tjenlig til at behandle i foråret 1880, og allerede i marts måned blev der sået megen sæd, og der var i almindelighed tilsået længe før maj.

Vinteren 1880-81 var meget streng og langvarig. Det begyndte at fryse og sne i oktober

måned, og den 24de april da dette blev skrevet, lå der endnu enkelte steder sne i grøfterne, desuagtet blev forårssæden lagt godt i jorden, da den strenge frost havde skjærnet den, men vintersæden og kløver tegner dårlig.

Sommeren 1881 var meget tør, og høsten som følge deraf meget knap, ja for adskillige egne kunne den næsten kaldes et misvækstår. Mange måtte skille sig af med en del af kreaturerne af frygt for ikke at kunne vinterføde dem, at anvende foder til strøelse, var der ikke tale om, og man så mange steder, at bønderne kørte grus hjem til at strø under kreaturerne. Kreaturpriserne var om efteråret også meget lave, men det gik dog over forventning godt med vinterfodringen, da vinteren blev så mild, at det næsten ikke var en eneste dags frost, og der faldt slet ingen sne, så der kunne arbejdes i marken ved dræning og andre arbejder hele vinteren.

I modsætning til 1881 var sommeren 1882 så overordentlig gunstig for sæden, så næppe nogen kunne mindes en så god høst, og efterhånden som det viste sig, at høsten ville blive rigelig, steg kreaturpriserne til en hidtil ukendt højde. Sædpriserne var derimod lave på grund af, at der var høstet godt, i næsten alle agerdyrkede lande.

Vinteren 1885-86 begyndte mild, men efter nytår begyndte det at fryse, og tog til med frost, indtil den 21de marts, den første dag det så at sige, havde været tøvejr i 3 måneder.

Sommeren 1886 var meget tør, og høsten som følge deraf noget mindre end et almindeligt godt år. Dog tror jeg, at kerneudbyttet vil blive godt. Som følge af tørken er der stor mangel på græs, og kreaturerne, især for de mindre landbrugere er nær ved at lide sult. Der har i sommer været en stor mængde kirsebær, de solgtes til sidst for 35 øre »pundet« (Lispundet).

I marts måned 1888 havde vi en forfærdelig hård vinter, med snefald og frost. Jeg kan huske, at jeg som barn har oplevet lige så strenge vintre, men aldrig så langt hen på året.

Sommeren 1889 var så overordentlig tør. Der kom ikke regn i 3 af de varmeste sommermåneder, som følge deraf var høsten meget lille. Siden 1826, da det også var et tørt år, har der forholdsvis ikke været høstet så lidt, men da vi så fik regn, så voksede græsset godt, og vi fik godt vejr så kvæget kunne gå ude til november måned, hvad der drøjede meget på det knappe foder.

*Lokalhistorisk arkiv for
Herfølge-Sædder sogne.*

Nat ved Gåsetårnet

*Århundreder står op af nattens dvale,
et billed toner frem i månens lys;
der rører sig et liv i borgens sale
og natten ånder, tung af fryd og gys.*

*I faklers skær står mur og tårn mod himlen,
i gården gjalder lur og våbengny.
Fra fruerstuen skues ud på vrimlen
og møen til sin ridder smiler bly.*

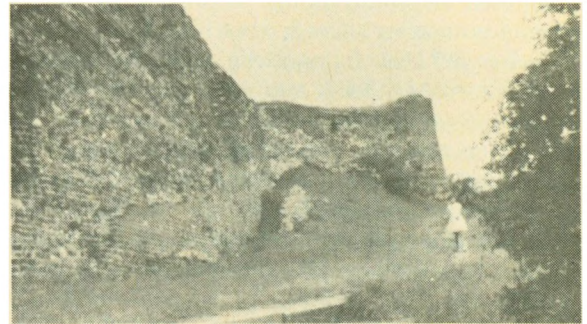
*Der lyder tunge trin i midnatstimen,
Kong Volmer til sin Tovelille går.
Og lykkens ekko som en sagte kimen
med bølgeslaget til mit øre når.*

*I mørket lød hans dronnings bitre stemme:
Jeg tåler, Tove, ej din nærhed mer.
Det vil dig ilde gå, og han vil glemme
dig, når han kun sin hustrus elskov ser.*

*Og morgenduggen glitrer end som tåren,
al Liden-Toves kval er gemt deri.
Kong Valdemar med sorgfuldt sind ved båren,
har sagte hvisket: Ak, forbi, forbi . . .*

*Men nye konger kom, og atter dage
oprandt med lykke for vort land og drot.
Lad os bevare sagn om sejr og klage
og mur og myte om det gamle slot.*

E. N.

Valdemarsmuren, Vordingborg.

Fra arbejdsmarken

Generalforsamling

Mandag den 26. januar afholdt lokalafdelingen for Syd- og Østjylland samt Møn, generalforsamling på Møgenstrup Kro.

Johs. Nielsen Ejlekær blev valgt som dirigent, og formanden Knud Rasmussen aflagde beretning om foreningens mange aktiviteter i årets løb, hvorefter kassareren Peder Larsen, Keldby gennemgik regnskabet, der balancerede med et pænt lille overskud. Under eventuelt blev emner som ejendomsvurderingen og arkivspørgsmål drøftet, og Jens P. Petersen fortalte om planerne for jubilæums-årsmødet den 13. juni.

Efter kaffen fortalte redaktør Jessen, Næstved Tidende, om kendte personer, som indenfor de sidste ca. 150 år havde haft betydning for den sydsjællandske egn, dels ud fra hans personlige kendskab, dels fra sporene, de har sat sig, politisk og kulturelt. Indenfor sit eget »hus« mindedes den gamle redaktør Olesen, og ellers så forskelligartede personligheder som Væveren fra Mern. Hans Hansen, den farverige Vagn Bro og Arnth-Jensen, forfatterne Martin A. Hansen som mest skuede bagved i modsætning til Niels E. Nielsens

science fiction. Malerne Larsen-Stevns og L. A. Ring. Brøderup jøyskoles to forstandere Jens Marinus Jensen og Ejner Greve. Landbrugets forkæmper gennem mange år, Arne Pilegaard Larsen, for hvem det blev en livsopgave at hæve sit erhverv op over det praktiske og politiske til noget samfundsvæsentligt. Men først og sidst blev Grundtvigs åndelige påvirkning belyst. Hans livsnerve rakte jo ud over hele landet, men mærkes - stadig - ikke mindst her i hans hjemegn, hvor lysten til at deltage i folkelige og kulturelle møder er større end så mange andre steder. Måske en fortsættelse af den tradition, der blev lagt ved de grundtvigske vennemøder i Udby. Måske også grobund for, at man her i amtet tør give sig i kast med opgaver som modernmålselskabet, Europahøjskolen og Miljøhøjskolen. Grundtvig ville nok have sagt: Det er ikke så tosset, det!

Tilslut meddelte Knud Rasmussen, at han ønskede at trække sig tilbage som formand, og forsamlingen frembragte en tak til ham og det afgående bestyrelsesmedlem Aage Jensen, Hyllede, i hvis sted blev valgt Poul Møglegaard, Eggeslev-magle.

E. N.

Besøg hos en blind

Christian nyter sin tid godt. Han binder kurve, læser bøger ved hjælp af den særlige teknik for blinde og går tur med sin trofaste hund. Den leder ham forbi farlige forhindringer og fører ham hjem igen. Han har altid briller på, for man har sagt engang i radioen, at blinde mennesker stirrer og ligesom har øjnene de forkerte steder, og det vil Christian ikke udsætte andre for at bemærke. Det er nu heller ikke unaturligt for ham at benytte sine farvede briller, for han kan ikke huske en eneste dag, hvor han ikke havde behov for briller. Han var fra fødselen svagtsynet og benyttede briller før skoletiden og under den, og kunne kun lige akkurat skimte personer og ting, da han blev konfirmeret. Og hans største glæde er, at vide hvordan landet ser ud på alle årstider, og hvordan huse og træer er placeret og så hvordan mennesket fremtræder i klædedragt - for ikke at glemme glæden over at vide, hvordan han selv så ud. Han synes næsten, at han lever et normalt liv, da han ikke behøver at fantasere sig til en bestemt opfattelse eller har behov for at skønne ud fra, hvad andre fortæller. Han har kunnet se, og det giver ham en særlig rejsning og et livsmod, som det er en rigdom at møde. - Christian er nu 48 år gammel og bor sammen med sin 10 år ældre kusine i det gamle bondehus, som var hans farbroders. Han havde gamle forældre, som ikke lever mere, og kusinen blev enke, og da hun kom, fik Christian en vældig tilskyndelse til at bruge sine talenter, hvortil ikke mindst hører en næsten gudsbenådet fortælleevne. Nu lever han trygt og er engageret med mange ting. Bl.a. har han stor fornøjelse af TV og det lyder jo ejendommeligt, men han opfatter lydene meget bedre der, og han synes, at de medvirkende ligesom viser en større gennemslagskraft, så hans forståelse af handlingen som fornemmes bliver bedre.

Og mange timer bruges til at give historiske og nutidige tildragelser til børn. Han har en stor vennekreds i de to børneflokke, som er naboer. Det er en fast aftale, at de, og somme tider flere børn, kommer til eftermiddagschokolade lørdag eftermiddag, og så går snakken ud fra mange oplevelser og med udgangspunkt i det hørte. Christian har især lyst til at give fra sig om digterne og de store opfindere, og da han føler at høre til i den fynske verden, fordi hans mor og far kom fra Tåsinge og Hesselager, så fortæller han gerne om H. C. Andersen, om Klaus Berntsen, om digteren Mads Nielsen, og han har besøgt Tom Kristensen på Thurø og aldrig bliver Carl Nielsen glemt, hans toneverden er uvurderlig, og kusine Else må tit sætte en af de gamle grammofonplader i gang, og så er der feststemning. I det hele taget er alt det, der er originalt i god betydning hans store lyst. Omkring de første år af 40'erne mødte han den særprægede mand Marius Petersen i Fjerretstev som opfandt hjemme og siden satte mange af Danmarks veje i stand, og hans konstruktioner var ham nok i lange tider. Han blev også ven med gl. Rasmus Jørgensen i Fjerretstev, den ranke og prægtige bonde som var opdrætter, roedyrker så Fjerretstev stammen blev landskendt og også landstingsmand. De to folk satte i gang, så han nok aldrig går i stå. Siden flyttede han til en anden landsdel, men det fynske er ham mere end noget andet. De børn, der hører om alt dette, får en bedre start end mange andre. Og sangen hører med til mødet mellem den blinde mand og hans børn. Nu varer det ikke mange uger før den foretrukne sang er Mads Niensens »For alle de små blomster der dog er til i år«, og så kommer farverne til at

præge den livlige samtale og den grønne farve bliver prist, den syntes Christian så ubegribelig skøn. Den klæder landet mere end nogen andet, og han mener, at den befordrer livsglæden fremfor alt andet. Det grønne Danmark er det bedste for ham, og hvis han ved, at et Dannebrogslag folder sig ud, finder han lyriske udtryk for et stærkt velvære.

Og han fortæller om malerne og især om Peter Hansen og maleriet fra Horne land med udsigt over halvøen Knold og over til Lyø og Ærø. Det maleri så han som 12-årig, og høstpigerne og landskabet satte ham i bevægelse. Han kender ikke den moderne kunst og forstår ikke rigtig, hvad hinanden uvedkommende ting kommer et maleri ved - og deri har han mange meningsfæller.

*

Jeg oplevede en sådan eftermiddag med stor spørgelyst og glæde i stemmen, når det var tid til svar. En lille purk ville vide, hvad Christians mor mente, når hun havde en dreng, der ikke kunne spille fodbold, og det var lige den igangsættelse, der skulle til, for at han kunne fortælle om, at livet var ikke det at kunne noget helt bestemt, men at kunne bestemme sig for at være noget for andre og at ville bruge de muligheder, som Skaberen havde givet den enkelte. Fodbold er godt, men ethvert nyttigt arbejde og en indbygget glæde ved at være til og at ville noget ud fra sine egne betingelser, er alt. Og så fortalte han den niårige dreng om dennes bedstefar og hans virke i sikringsstyrken, og det drejede over i, at denne glade bonde-mand blev lænket til sengen og mistede sit mod og sin kunnen, eftersom leddegigten brød ned.

Der var mange ting fremme den eftermiddag, og så sluttede de den helt enestående da den livlige og aktive præst i sognet dukkede op, og Christian fik ham til at berette om Kai Munk og fru Lise og børneflokken i Vedersø, som han havde mødt i hjemmet dér, og om jagtdage med Kai Munk og hans lollandske fortid i Opager. Christian ved ikke noget bedre end at pumpe præsten for oplevelser, og nu og da går det da mod Færøerne, hvor præsten har set en helt anden verden end den, Christian og børnene kender. Jeg har en mistanke om, at den præst tit forlader sin lørdagsforberedelse for at være i Christians stue på det rigtige tidspunkt, når 10-11 børn fra 7 til 12 år er modtagelige. Det bør han takkes for.

*

Den lørdag aften, efter at vi sammen med præsten havde nydt rullepølse-maden og den varme leverpostej, som er Christians yndlings-spise, og ostemaden og theen, var jeg ene sammen med Christian. Så mødtes vi i samtale om dagen og vejen og livets mangfoldigheder. Vi kan tale sammen om alting, også om det tunge. Og Christian betrode mig, at hans store savn var, at han ikke kendte elskovens dybe og inderlige verden. Han ville gerne have kendt en kvinde, men han har aldrig turdet bevæge sig ad de stier. »Hvordan skulle jeg også gøre det, kan jeg forlange et hensyn overhovedet som handicappet, har jeg nogen naturlighed ved mig, som enhver kvinde vel forlanger - vel ikke«. Men Christian er ikke blevet og bliver nok aldrig en ensom mand, Han har sit håndværk, som dyrkes 2-3 timer hver dag, og han søger at få læst så mange erindrings-

bøger, som han kan få fat i. Og han møder mennesker, især i parken hvor nogen ligefrem søger at være, når de ved, Christian kommer. Den gamle redaktør er ham en stor hjælper, fordi han kender mennesker og begivenheder fra andre vinkler end mange andre. Og den lokalhistorisk kyndige frk. Stephansen, som også er i menighedsrådet, kommer han i kontakt med, endog så stærkt, at hun ofte må med hjem i stuen for at berette. Og folketingsmanden, der bor tre huse oppe ad vejen, er budbringeren fra rigets borg mangen en mandag formiddag; de er ikke partifæller, men de har det rart.

Han fortæller mig også denne lørdag aften, at folk ikke er, som de har været. Han fornemmer en mentalitetsændring hos danskerne. Nogen især yngre piber og råber efter ham, og en aften kastede en 28 årig mand en sten gennem vinduet og råbte, at den blinde var en snylter på samfundet. En civilforsvarsmand fangede ham, han var nytlig blevet skilt fra konen og skulle vel afreagere. Og han kender ikke rigtig meningen med at sætte i stå, både aviser, fabrikker og færges. Og det, at man ikke vil tjene den gerning, man selv har valgt, er ham noget vederstyggeligt. Christian vil selv gerne forstå og være en af de med holdning, men han mener, at lønnen er en forhandlingssag og ikke kan give anledning til vold og ikke at ville noget.

Han spørger mig pludselig: »Har vi fortjent det bedre, når ondskaben lægger så meget øde, som sket er i den sidste generations tid?« Det er jo ikke nemt at svare på. Hvad skal man i grunden gøre overfor et sådant spørgsmål? Jeg krøb lidt udenom og sagde, at vi var kommet langt, og at jeg troede, at der uforandret var god vilje og sand erkendelse hos mange. »Ja, så er disse mange i hvert fald blevet mere tavse«, sagde Christian, »og hvorfor - er de bange eller mere uvidende, eller

måske sky for at blive modsagt? Jeg fornemmer, at alt for mange lever for stille og ikke tør sige nej«. Her har han jo nok fået sagt noget væsentligt. At mange i hvert fald har for let spil, er jo givet. - Christian er en lys kristen trods det store mørke, og han bekender sig til Unitarernes kreds under indtryk af, hvad han har hørt og lært af Thorv. Kirkegaard - hans slægtning. »Jeg tror på livets kræfter, og en spådom om, at jeg skal dø snart, er mig ligegyldig. Sker det snart, tror jeg, at jeg kommer til lysets verden«. Sådant taler et menneske, som har det anderledes, men som har det godt.

*

Da jeg styrede bilen hjem den lørdag aften satte lyskeglen mig på sporet af den erkendelse, at man kan leve sit liv med glæde og frimodighed under alle forhold. Man kan ville det anderledes, og så trækkes vi nedad. Men man kan være til, så der bliver højere til loftet og videre til væggen. Sådant er det med Christian. Han ser også en lyskegle i mørket, blot ikke bogstaveligt, men han kender virkningen af, at det er til at se, hvad der leder godt. Han kender den glade og frimodige vej. Han kommer somme tider på den tanke, at han skal se igen, og han har fortalt mig, at alt det, der taler om synet og dets herlighed, giver ham livskraften direkte og i overført betydning. Og hans største trost er den stærke sætning: »Så lad derpå os syn da fæste, hvad ædle kaldte livets lyst«.

Der er altid besøgstid hos Christian, og han trænger til andre, men vi andre trænger nok mere til at kende den blindes smukke verden.

Manden i gården.

Mere fra arbejdsmarken

Randerskredsen

holdt i december et velbesøgt møde på Assentoft Kro. Museumsinspektør Svend Nielsen, Gl. Estrup holdt interessens fangen med et interessant foredrag, hvor han navnlig fremkom med et nyt syn på den gamle skolelærdom. Foredraget af-fødte en stor og interessant diskussion bagefter, hvor spørgelysten var stor.

Årsmødet 1981

Næste nr. af bladet (april) vil helt være helligt årsmødet, som i anledning af foreningens 40-års jubilæum vil blive holdt på Christiansborg, hvor lokalerne er stillet til rådighed. Mødet er på grund af folketingets arbejde forskudt, således at det afholdes 13. og 14. juni, hvilke dage medlemmerne bedes notere sig, så der kan træffes aftale med evt. familie og venner om opholdet - vil man foretrække hotel har man fra ledelsens side truffet hotelaftale til særdeles rimelige priser.

Men altså kryds i kalenderen for 13.-14. juni - vi skulle gerne blive mange til dette feststævne.

Haderslev amtskreds

holder årsmøde og generalforsamling på Skrydstrup forsamlingsgård torsdag den 5. marts kl. 14.00. Efter generalforsamlingen er der kaffebord. Siden taler gdr. Carl Martin Christensen »Kaaregaard«, Badstrup om »Den unge landmands fremtid«.

Det nye emblem

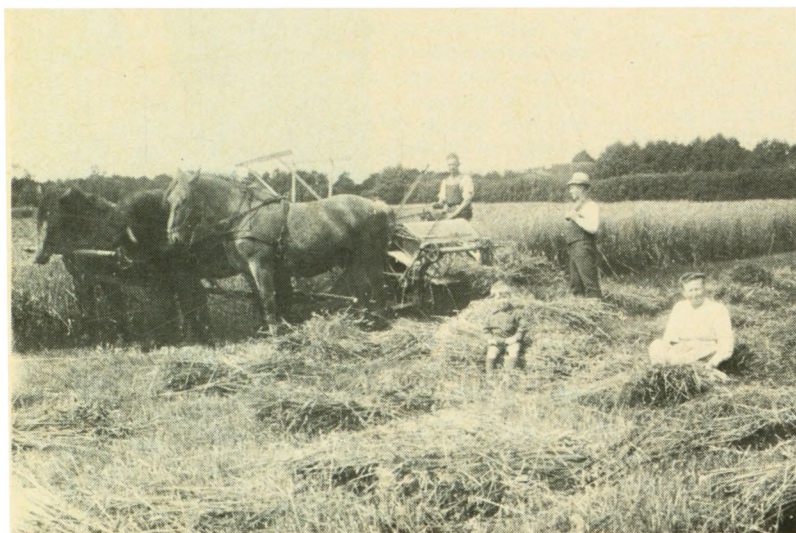
Har De husket at få det ny emblem? Det er blevet godt modtaget overalt og kan erhverves hos sekretæren, bladets redaktør samt kredsformændene. Prisen er 20 kr. og vil man have et par manchetknapper koster disse 75 kr. Det er så billigt at alle kan være med.

Hovedbestyrelsen

holder møde onsdag den 25. februar på Det ny Missionshuset i Odense. Referat i næste nummer.

De gamle billeder

Hesterevy på herregården. Indsendt af repræsentant Mogens Kattrup, Sorø.

Hveden høstes i Avnslev bymose 1931.

Billedet er indsendt af Hans Møller Hansen, »Alfhøjgård«, 5800 Nyborg, og midt i billedet ses indsenderen i 4-årig udgave. De øvrige personer er min far og faster - fortæller Hans Møller Hansen. Binderkusken hedder Kaj og kom fra Asperup-egnen og blev senere politibetjent i København.

Kan nogle af »Slægtsgaardens« læsere give yderligere oplysninger om sidstnævnte bedes man kontakte via (09 36 10 80.

Det gamle oksespand på Torvegade i Give. Billedet tilhører Give kommunes lokalhistoriske arkiv. Indsendt af Holger Buch Juul, Høllund.

Eleverne på Tjustrup skole, ca. 1910 - de fleste af børnene er i familie med hinanden. Bag børnene deres elskede lærer Jensen og hans kone. Indsendt af Johanne Ludvigsen, Frøbjerg.

Det ny føl siger goddag til det ny år. Billedet er ikke »gammelt«, men fortæller om livets evige beståen. Indsender: Else Nielsen, Jærgergården, Vallo.

Velkommen til nye medlemmer

Gårdejer Thomas Madsen,
Skodhøjgaard,
Plougstrupvej 41, Jernvedlund,
6771 Gredstedbro.

Gårdejer Rasmus Dideriksen,
Snuhøjvej 10, Vejerslev,
8881 Thorsø.

Gårdejer, konsulent Johs Lyngsgaard,
»Lyngsgaard«,
Gårdstofte 3, Ørslevvester,
4100 Ringsted.

Fru Marie Damtoft,
»Poulsgaard«,
Kytterupvej 22,
6990 Ulfborg.

Fhv. gårdejer Vagn Bløw,
Valdemarsgade 16,
4100 Ringsted.

Gårdejer Erik Sonne,
»Risegaard«,
Sdr. Landevej 104,
3720 Åkirkeby.

Godsejer Jørgen Greve Ahlefeldt-Laurvig,
Eriksholm,
4390 Vipperød.

Gårdejer Hans Nissen,
Tombøl-Bygade 10,
Felsted,
6200 Åbenrå.

Fra Langelands Avis har vi klippet:

Smeden, bødkeren, mureren og væveren

Af den 80-årige snedkermester Jørgen Lassen, Humble

Vi gengiver her et afsnit af snedkermester Jørgen Lassens beretning om Humble i hans barndomstid, hvor der var 21 håndværkere i byen:

Håndværkerne udgjorde jo også en del af det lille landsbysamfund. For deres vedkommende var det deres hænder arbejde, der skulle give brød i huset. Der var ikke just armod, men så sandelig var der heller ikke overflod eller mange rede penge. Meget ofte var den ene tjeneste den anden værd, f. eks. en kalvefjerding, kartofler, korn, en pøttegris. Men der var en egen samhørighed mellem beboerne. Selvfølgelig kunne der ikke undgås tvistigheder og andre småskærmydsler, som der altid har været, men der var ikke den misundelse og havesyge, som i vore dage.

Der er fire håndværkere, jeg i det følgende vil skrive lidt om, nemlig smeden, bødkeren, mureren og væveren.

Vor nærmeste nabo var smeden. Martin Kristoffersen, og selvfølgelig kunne vi drenge ikke styre vor nysgerrighed, men så derind daglig. Spændende var det nu. Ilden i essen med det glødende jern, han tog ud på ambolten og hamrede løs på, så gnisterne fæg os om ørerne. Det var de særeste ting, han kunne forme med sin hammer og det rødglødende jern: Hestesko, vognhjul m.m., men han var særlig habil til værktøj, såsom økser, knive og stenværktøj, som der brugtes meget af dengang. Han kunne selvfølgelig svejse, og der skulle passes meget på, da det skulle være lige på smeltepunktet, hverken mere eller mindre.

Smeden var som sagt meget dygtig til værktøj. Jeg kan huske når han havde lavet en økse eller andet af stål, så skulle det hærdes. Det var en hel forestilling. Han lå på knæene ved en planke i gulvet og vandbøtte ved siden af. Skiftevis dypede han så den glødende økse i vandet og gned den mod planken, der var smurt ind i talg. Så mumlede han i skæget: »Havregult, himmelblåt - havregult, himmelblåt«, så det var vel ikke underligt, vi børn anså ham for en mystisk trolldmand.

Bødkeren, Edv. Ferdinand Westh, der var sønderjyde, var en af vores gade. Han boede i den nederste ende af Hallinggade i et meget lille hus med værksted. Han var også en mand, jeg beundrede meget. Jeg har båret en utrolig mængde træstumper hjem fra ham, og hans kone, Marie, havde altid nogle dejlige småkager.

Han var også en meget flittig og dygtig håndværker. Han lavede tønder, kar og baljer samt smørdritler til mejeriet. Men det jeg beundrer ham mest for, var ølankrene, som han leverede til daværende Kædeby Bryggeri, det har jeg altid anset for et fint stykke træarbejde. Han kløvede stavene radialt ud af runde egestammer. De blev hugget til med økse, kogt og badet i ild i en åben skorsten for senere tildanning med høvl og spånkniv. Disse øltræer, som de kaldtes, var han en mester til. Mange forskellige stykker værktøj var i anvendelse. Om hvert af øltræerne satte han fire jernbånd, som han også selv lavede, og de sad præcist, hvor de skulle. Når man tænker sig den behandling, et sådant øltræ blev udsat for gennem årene, må vi erkende, det var solidt kram, der blev lavet i de tider, til for os ufattelige små priser, men, som sagt før, regnedes der også med øre dengang.

En af Humbles håndværkere, Erasmi S. Lassen, var min far. Han var murer og byggede adskillige huse ved siden af andet murerarbejde der på egnen. Jeg måtte selvfølgelig hjælpe til ved lejligheden, men ærlig talt var interessen for

arbejdet ringe. Jeg frøs næsten altid. Det var jo mest sommerarbejde med mureriet, men jeg tror aldrig, far har været arbejdsløs. Om vinteren arbejdede han meget med sten. Der var mange stengærder dengang, og han købte disse eller fik nogen foræret. Han kunne kløve og slå disse kampesten i stykker i 12-14 tommers størrelse og solgte dem så til amt eller kommune til vejbelægning. Desuden var han ferm til hjemme-slagting.

Hans Jørgensen, »Tampo« var væver og var også nabo til os. Han var også en mand, jeg beundrede meget. Han var en lille, men meget flittig mand, jeg kan næsten ikke huske ham, uden han sad på væven og slog tråd på tråd. Vævestuen, der var på tre fag, fungerede også som køkken. Væven og de der-til hørende ting optog en stor del af pladsen. Når han skulle have et nyt garn på væven, hjalp jeg ham ofte. Det skulle bommes, dvs. at rendegarbet, der vel var 30 alen langt, skulle ruller ud på en bom. Der var vel omkring 1000 tråde af tvist eller høgarn. Disse tråde gik enkeltvis gennem en kam og nogle søller og videre til vævstolen, der var indrettet med løftere og snoretræk, som bevægedes med pedaler, således at rendegarnet skiftevis krydsede hinanden i 2-4-6, og således, at han kunne kaste »Skytten« igennem med »Isletten« på meget forskelligt garn, eftersom hvad der blev vævet. Lagenlærred var det enkleste. Han vævede også vadmelstøj, olmerdug, hørlærred m.v. Hørgarnsduge vævede han med de smukkeste mønstre - med skaktavl og stjerner. Jeg ejer en lille kaffedug, han har vævet for mange år siden. Han var som sagt meget flittig og vævede, til han var i firserne.

Ak ja -
dengang som nu!

»For sleedske Kys og Favnetag
tag dig kun stedse vare -
thi under dette falske Flag
de største Shielmer fahre«.

(200 år gammelt vers over
en tjenestepiges alkove).

KÆRNE-REJSER 1981

Israel 12. - 19. maj. Hamborg 20. - 23. juni. Norrkap 7. - 14. juli. Lofoten 17. - 22. juli. Færøerne 27. juli - 7. august. Bornholm 26. - 30. september. - Katalog sendes.

Ring eller skriv til

Kærne-Rejser, Thyrasvej 7, 4100 Ringsted. Telf. 03-610023

Jens og Anna Jensens fond...

udlåner penge til unge landmænds etablering, også ved generationsskifte. Årlige ydelse uden kurstab for tiden 12 procent, hvoraf 9 procent er rente. Henvendelse til:

Proprietær Bent Bjergskov, Rosenlund, Rynkeby, telefon (09) 39 13 17.

Henvendelse til fonden skal være indsendt senest 1/6 eller 1/12 hvert år.

Skaf foreningen nye medlemmer

Undertegnede foreslår, at følgende får tilsendt materiale om Dansk Slægtsgårdsforening og opfordres til at indmelde sig i foreningen:

Titel		Titel
Navn		Navn
Postadresse		Postadresse
den	19	Underskrift
Titel		Titel
Navn		Navn
Postadresse		Postadresse
den	19	Underskrift

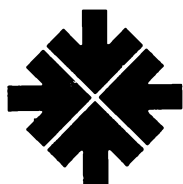
Ønsker man ikke at klippe i bladet, kan forslag indsendes til sekretariatet på alm. postkort.

Landbrugslån til ethvert formål.

Har De brug for lån til tilbygning, sammenlægning, grundforbedring, køb af nye maskiner, udvidelse af besætning, ejerskifte eller andet, kan De roligt henvende Dem til Forenede Kreditforeninger. Vi yder

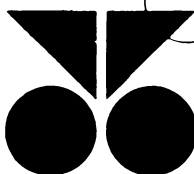
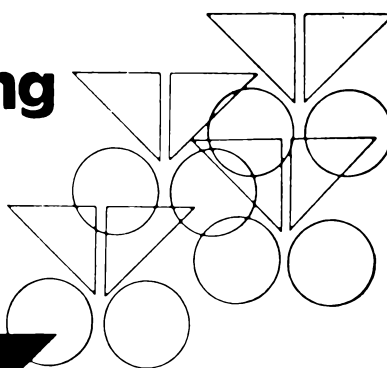
lån overalt på øerne på op til 50% af ejendommens værdi med løbetider på 10, 20 og 30 år. Lad en af vore landbrugs-kyndige folk kigge på Deres ejendom, så får De den rigtige belåning - hurtigt, smidigt og effektivt.

FORENEDE KREDITFORENINGER

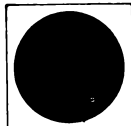
Otto Mønsteds Plads 11 · Postbox 333 · Mageløs 2 · Postbox 343
1503 København V · Tlf. (01) 15 34 34 · 5100 Odense · Tlf. (09) 11 77 77

**Jyllands
Kreditforening
er
specialister i
Jylland...**

JYLLANDS KREDITFORENING

6100 HADERSLEV: Åstrupvej 13. Tlf. (04) 52 70 00
6950 RINGKØBING: Herningvej 3. Tlf. (07) 32 01 11
8800 VIBORG: Sct. Mathiasgade 1-3. Tlf. (06) 62 33 33
9100 AALBORG: Boulevarden 43. Tlf. (08) 12 38 77
8260 ÅRHUS-VIBY J: Borgvold 16. Tlf. (06) 14 88 00

**SPAREKASSEN
SYDJYLLAND**

Alle medlemmer
bør have . . .

Fås på sekretariatet,
hos redaktøren samt
hos kredsformændene.
Pris 20 kr.

Det ny emblem

Vi skaffer penge til gårde.

København: Jarmers Plads 2
1590 København V; Tlf. (91) 12 53 00

Århus: Aboulevarden 69,
8100 Århus C; Tlf. (06) 12 53 00

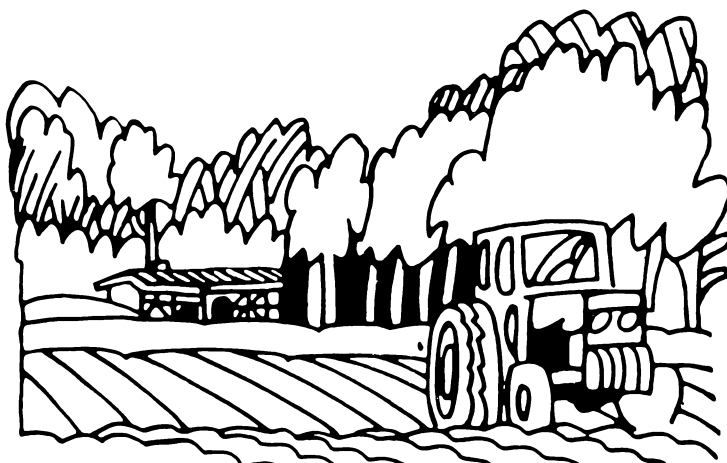
Herning: Viborgvej 1,
7400 Herning; Tlf. (07) 12 53 00

Afd.kontor i Ålborg: Algade 38,
9100 Ålborg; Tlf. (08) 12 53 00

Afd.kontor i Odense: Jernbanegade 16,
5000 Odense; Tlf. (09) 12 53 00

Kreditforeningen Danmark

**Et A-rentebevis fra Andelsbanken
giver stigende rente år for år
-uden at Deres penge er bundet.**

 ANDELSBANKEN